

© Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Установа адукацыі «Рэспубліканскі інстытут кантролю ведаў»

ДРТ–2020 г.

Тэматычнае кансультаванне па беларускай мове

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
A1. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы трэба пісаць з вялікай літары: 1) возера (С/с)<i>віцязь</i>; 2) газета «(В/в)<i>ячэрні</i> Мінск»; 3) птушка (Ш/ш)<i>чыгол</i>; 4) ягады (Ч/ч)<i>арніцы</i>; 5) сабака па клічцы (М/м)<i>ухтар</i>. Адказ: 1,2,5	1) <i>возера</i> Свіцязь → назоўнік, які абазначае назву прыроднага геаграфічнага аб'екта (возера), з'яўляецца ўласным і пішацца з вялікай літары; 2) <i>газета</i> «Вячэрні Мінск» → першае слова ў састаўных назвах перыядычных выданняў пішацца з вялікай літары; 3) <i>птушка</i> шчыгол → назоўнік, які абазначае назву птушкі, з'яўляецца агульным і пішацца з малой літары; 4) <i>ягады</i> чарніцы → назоўнік, які абазначае назву ягад, з'яўляецца агульным і пішацца з малой літары; 5) <i>сабака па клічцы</i> Мухтар → назоўнік, які абазначае клічку жывёлы, з'яўляецца ўласным і пішацца з вялікай літары	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Ужыванне вялікай літары	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 9. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 18, 27
A2. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару э: 1) <i>світ_р</i>; 2) <i>інд_кс</i>; 3) <i>ш_птанне</i>; 4) <i>гр_бень</i>; 5) <i>ш_разём</i>. Адказ: 2,4,5	1) <i>світ_р</i> → запазычанае слова, якое з'яўляецца агульнай назвай і ў якім канцавое ненаціскае спалучэнне -эp у беларускай мове перадаецца як -ap; 2) <i>індэкс</i> → запазычанае слова, у якім пасля зычнага [д] не пад націскам захоўваецца літара э; 3) <i>шаптанне</i> → спрадвечна беларускае слова, у якім не пад націскам гук [э] пераходзіць у гук [а], што і перадаецца на пісьме: <i>шэпт</i> – <i>шаптанне</i>; 4) <i>грэбень</i> → спрадвечна беларускае слова, у якім пад націскам пішацца літара э; 5) <i>шэразём</i> → у першай частцы складанага	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Праваніс галосных о, э, а	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 34. В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 33. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	слова не пад націскам захоўваецца літара э		ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 9. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 15, 26
А3. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару я: 1) кл_новы; 2) цем_нь; 3) по_с; 4) бал_рына; 5) сярэдн_вяковы. Адказ: 1,3	1) <i>клянóвы</i> → спрадвечна беларускае слова, у якім у першым складзе перад націскам пішацца літара я; 2) <i>цёмень</i> → спрадвечна беларускае слова, у якім у паслянаціскным складзе пішацца літара е; 3) <i>пóяс</i> → спрадвечна беларускае слова, у якім незалежна ад месца націску захоўваецца каранёвая этымалагічная літара я; 4) <i>балеры́на</i> → запазычанае слова, у якім незалежна ад месца націску пішацца літара е; 5) <i>сярэдневяко́вы</i> → складанае слова, у якім не ў першым складзе перад націскам пішацца злучальная галосная е	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Праваніс галосных е, ё, я	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 35. В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 33. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 10. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 15, 26
А4. Адзначце словы (прыклады) з правільным напісаннем падкрэсленых літар: 1) натары<u>ў</u>с; 2) легенда пра <u>ў</u>сяслава Чарадзея; 3) ла<u>ў</u>рэат; 4) гучнае «<u>ў</u>ра»;	1) <i>натары<u>у</u>с</i> → у запазычаным слове, якое заканчваецца на -ус, пішацца літара у (складовае); 2) <i>легенда пра <u>У</u>сяслава Чарадзея</i> → у пачатку ўласнай назвы заўсёды пішацца літара У (складовае);	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Праваніс у–ў	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 8.

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
5) усталёванае, <u>ў</u> ладкаванае жыццё. Адказ: 3,4	3) <i>лаўрэ́ат</i> → пасля галоснага ў сярэдзіне запазычанага слова не пад націскам пішацца літара ў (нескладовае); 4) <i>гучнае «ўра»</i> → у двукоссі, калі папярэдняе слова заканчваецца на галосны, пішацца літара ў (нескладовае); 5) <i>усталёванае, уладкаванае жыццё</i> → пасля знака прыпынку пішацца літара у (складовае)		Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 18. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 15
А5. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару ь : 1) стэп_; 2) восен_скі; 3) рэл_еф; 4) ноч_; 5) ц_мяны. Адказ: 2,3,5	1) <i>стэп</i> → пасля губнога зычнага гукі [л] <i>мяккі знак</i> не пішацца; 2) <i>восеньскі</i> → у прыметніку, утвораным пры дапамозе суфікса <i>-ск-</i> ад назойніка <i>восень</i> , пішацца <i>мяккі знак</i> ; 3) <i>рэльеф</i> → у слове іншамойнага паходжання пасля зычнага гукі [л] перад літарай е , што абазначае два гукі [йэ], пішацца <i>раздзяляльны мяккі знак</i> ; 4) <i>ноч</i> → пасля зацвярдзелага зычнага гукі [ч] <i>мяккі знак</i> не пішацца; 5) <i>цмяны</i> → пасля зычнага гукі [ц] перад зычным гукі [м] пішацца <i>мяккі знак</i> , бо пры падборы аднакаранёвага слова гук [м] чаргуецца з гукі [м], а гук [ц] застаецца мяккім: <i>цмяны – цма</i>	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Правапіс мяккага знака і апострафа	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 5, 6. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 16. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 17
А6. Адзначце правільна напісаныя словы: 1) узлесе; 2) граматыка; 3) мадона; 4) разводдзе; 5) вяселье. Адказ: 1,4	1) <i>узлесе</i> → падаўжэнне зычнага гукі [с] у становішчы паміж галоснымі перадаецца падвоеным напісаннем адпаведнай літары (сс); 2) <i>граматыка</i> → слова іншамойнага паходжання, у якім падаўжэнне зычнага гукі не адбываецца і пішацца адна літара м ; 3) <i>мадонна</i> → слова іншамойнага паходжання, якое з'яўляецца выключэннем і пішацца з дзвюма літарамі н (нн);	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Падаўжаныя зычныя, іх правапіс	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 9. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	4) <i>разводддзе</i> → падаўжэнне зычнага гука [дз'] у становішчы паміж галоснымі на пісьме перадаецца спалучэннем літар <i>ддз</i> ; 5) <i>вяселле</i> → падаўжэнне зычнага гука [л'] у становішчы паміж галоснымі перадаецца падвоеным напісаннем адпаведнай літары (<i>лл</i>)		ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 19. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 15
А7. Адзначце правільна напісаныя словы: 1) абласны; 2) пясчынка; 3) выкладчык; 4) сэрдца; 5) прозьба. Адказ: 1,2,3	1) <i>абласны</i> → гістарычнае спалучэнне зычных гукаў [<i>стн</i>] вымаўляецца як [<i>сн</i>], што і перадаецца на пісьме; 2) <i>пясчынка</i> → прыпадабненне пры вымаўленні свісцячага зычнага гука [с] да шыпячага зычнага [ч] на пісьме не перадаецца; вымаўляем: [<i>п'ашчынка</i>]; правяраем: <i>пясок</i> ; пішам: <i>пясчынка</i> ; 3) <i>выкладчык</i> → прыпадабненне пры вымаўленні зычнага гука [д] да шыпячага зычнага [ч] на пісьме не перадаецца; вымаўляем: [<i>выклаччык</i>]; правяраем: <i>выкладаць</i> ; пішам: <i>выкладчык</i> ; 4) <i>сэрца</i> → гістарычнае спалучэнне зычных гукаў [<i>рдц</i>] вымаўляецца як [<i>рц</i>], што і перадаецца на пісьме; 5) <i>просьба</i> → азважэнне зычнага гука [с'] пры вымаўленні перад звонкім [<i>б</i>] на пісьме не перадаецца; вымаўляем: [<i>проз'ба</i>]; правяраем: <i>прасіць</i> ; пішам: <i>просьба</i>	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Зычныя гукі. Іх вымаўленне і правапіс. Вымаўленне і правапіс спалучэнняў зычных	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 1, 2. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; §§ 13, 14, 21. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 15, 16
А8. Адзначце словы з коранем <i>гор-</i> (<i>-гор-</i>): 1) гордасць; 2) горад; 3) горны; 4) прагорклы; 5) узгорак. Адказ: 3,5	1) <i>гордасць</i> → корань слова – <i>горд-</i> ; аднакаранёвыя словы: <i>горды</i> , <i>горда</i> ; 2) <i>горад</i> → корань слова – <i>горад-</i> ; аднакаранёвыя словы: <i>гарадскі</i> , <i>прыгарад</i> (не пад націскам замест <i>о</i> пішацца <i>а</i>); 3) <i>горны</i> → корань слова – <i>гор-</i> ; аднакаранёвыя словы: <i>гара</i> (не пад націскам замест <i>о</i> пішацца <i>а</i>), <i>узгорысты</i> ; 4) <i>прагорклы</i> → корань слова – <i>-горк-</i> ; аднакаранёвыя словы: <i>горкі</i> , <i>горкнуць</i> ; 5) <i>узгорак</i> → корань слова – <i>-гор-</i> ;	Марфемная будова слова. Словаўтварэнне і арфаграфія. Культура маўлення. Марфемы як структурна значымая часткі слова	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 24–26. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 23

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
A9. Адзначце словы, якія трэба пісаць праз злучок: 1) (паў) Італіі; 2) (кніга) гандаль; 3) (экс) чэмпіён; 4) (Буда) Кашалёва; 5) (спец) выпуск. Адказ: 1,3,4	аднакаранёвыя словы: <i>гарá</i> (не пад націскам замест о пішацца а), <i>пагорак</i> 1) <i>паў-Італіі</i> → частка паў- з уласным назоўнікам пішацца праз злучок; 2) <i>кнігагандаль</i> → складаны назоўнік, утвораны шляхам спалучэння дзвюх асноў кніг- і гандаль- з дапамогай злучальнай галоснай а, пішацца разам; 3) <i>экс-чэмпіён</i> → назоўнік з пачатковай часткай экс- пішацца праз злучок; 4) <i>Буда-Кашалёва</i> → складаны назоўнік, які абазначае ўласную геаграфічную назву, пішацца праз злучок; 5) <i>спецвыпуск</i> → складанаскароўнае слова, якое ўтворана з часткі слова спецыяльны і поўнага слова выпуск, пішацца разам	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Складаныя назоўнікі, іх утварэнне і правапіс	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 33, 34. В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 27. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 19, 26
A10. Адзначце словы, якія трэба пісаць разам: 1) (рыжа) валосы; 2) (паўднёва) заходні; 3) (ідэальна) чысты; 4) (асенне) зімовы; 5) (інфра) чырвоны. Адказ: 1,5	1) <i>рыжавалосы</i> → складаны прыметнік, утвораны ад словазлучэння (рыжыя валасы), пішацца разам; 2) <i>паўднёва-заходні</i> → складаны прыметнік, які абазначае напрамак свету, пішацца праз злучок; 3) <i>ідэальна чысты</i> → прыслоўе і прыметнік, якія захоўваюць сваю лексічную самастойнасць (чысты ідэальна), пішуцца асобна; 4) <i>асенне-зімовы</i> → складаны прыметнік, утвораны ад двух слоў, якія абазначаюць раўнапраўныя паняцці (асенні і зімовы), пішацца праз злучок; 5) <i>інфрачырвоны</i> → складаны прыметнік з першай іншамоўнай часткай інфра- пішацца разам	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Правіпіс складаных прыметнікаў	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 33. В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 41. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 19

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
A11. Адзначце прыклады, у якіх лікі правільна запісаны словамі: 1) $\frac{4}{6}$ – чатыры шостых; 2) 200 – дзвесце; 3) 15 – пятнаццаць; 4) 600 – шэсцьсот; 5) 7 – семь. Адказ: 2,4	1) $\frac{4}{6}$ – <i>чатыры шостыя</i> → калі першай часткай (<i>лічнікам</i>) з’яўляецца лічэбнік чатыры, то другая частка (<i>назоўнік</i>) у дробавым лічэбніку мае форму назоўнага склону – <i>шостыя</i>; 2) 200 – <i>дзвесце</i> → лік правільна запісаны словам; 3) 15 – <i>пятнаццаць</i> → у сярэдзіне лічэбніка пятнаццаць пішуцца дзве літары ц (ци); 4) 600 – <i>шэсцьсот</i> → лік правільна запісаны словам; 5) 7 – <i>сем</i> → на канцы лічэбніка сем мяккі знак не пішацца	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Скланенне і правапіс колькасных лічэбнікаў	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 46, 48. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 33, 34

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
A12. Адзначце прыклады, у якіх выдзелены дзеяслоў правільна запісаны ў форме 2-й асобы адзіночнага ліку цяперашняга ці будучага простага часу: 1) мяняць – мяняіш; 2) стварыць – створыш; 3) падказаць – падкажаш; 4) супакойвацца – супакоішся; 5) зберагчы – зберажэш. Адказ: 2,3,5	1) мяняць – мяняеш → дзеяслоў I спражэння незакончанага трывання ў форме 2-й асобы адзіночнага ліку цяперашняга часу пасля асновы на мяккі зычны гук (<u>мяня</u>[йэ]ш) мае канчатак -еш; 2) стварыць – створиш → дзеяслоў II спражэння закончанага трывання ў форме 2-й асобы адзіночнага ліку будучага простага часу пасля асновы на зацвярдзелы зычны гук мае канчатак -ыш; 3) падказаць – падкажаш → дзеяслоў I спражэння закончанага трывання ў форме 2-й асобы адзіночнага ліку будучага простага часу пасля асновы на зацвярдзелы зычны гук мае не пад націкам канчатак -аш; 4) супакойвацца – супакойваешся → зваротны дзеяслоў I спражэння незакончанага трывання ў форме 2-й асобы адзіночнага ліку цяперашняга часу пасля асновы на мяккі зычны гук (<u>супакойва</u>[йэ]шся) мае канчатак -еш- (-ся – постфікс); 5) зберагчы – зберажэш → дзеяслоў I спражэння закончанага трывання ў форме 2-й асобы адзіночнага ліку будучага простага часу пасля асновы на зацвярдзелы зычны гук мае пад націскам канчатак -эш	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Трыванне дзеяслова. Канчаткі дзеясловаў I і II спражэнняў, іх правапіс	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 8. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 10. В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 61, 65. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; практ. 320

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
A13. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы трэба пісаць разам: 1) (дзе) нідзе пасеяць; 2) (па) свойму цікава; 3) вывучыць (на) памяць; 4) (у) двая больш; 5) адказаць (ад) разу. Адказ: 4,5	1) дзе-нідзе пасеяць → складанае прыслоўе, утворанае паўтарэннем таго самага слова (з далучэннем прыстаўкі), пішацца праз злучок; 2) па-свойму цікава → прыслоўе, якое мае прыстаўку па- і заканчваецца на -іму, пішацца праз злучок; 3) вывучыць на памяць → блізкае да прыслоўя па значэнні і функцыі спалучэнне слоў, якое пішацца асобна; 4) удвая больш → прыслоўе, утворанае ад зборнага лічэбніка двое з прыназоўнікам у, пішацца разам; 5) адказаць адразу → прыслоўе, утворанае ад назоўніка раз з прыназоўнікам ад, пішацца разам	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Праваніс прыслоўяў і спалучэнняў слоў, блізкіх да прыслоўяў	Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 27–30. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 19, 43; практ. 344
A14. Адзначце прыклады, у якіх часціцу не з выдзеленымі словамі трэба пісаць асобна: 1) (не) высока падскочыць; 2) (не) знайшоўшы памылак; 3) (не) чакаць падказкі; 4) (не) адрамантаваная мною машына; 5) (не) пахісная воля. Адказ: 2,3,4	1) невысока падскочыць → не з прыслоўем, якое можна замяніць сінонімам без гэтай часціцы (нізка), пішацца разам; 2) не знайшоўшы памылак → не з дзеепрыслоўем пішацца асобна; 3) не чакаць падказкі → не з дзеясловам пішацца асобна; 4) не адрамантаваная мною машына → не з поўным дзеепрыметнікам, пры якім ёсць залежнае слова мною, пішацца асобна; 5) непахісная воля → не- – прыстаўка, без якой прыметнік непахісная не ўжываецца	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Праваніс часціцы не з рознымі часціцамі мовы	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 42. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 12, 15, 26, 47. З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 5. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 48
A15. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску (пропускаў) ужываецца часціца ні: 1) Калі сееш шчодрою рукой, куды б __ кінуй	1) <i>Калі сееш шчодрою рукой, куды б ні кінуй зерне, яно абавязкова прарасце.</i> → для ўзмацнення сцвярджэння ў даданай частцы	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення.	Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
зерне, яно абавязкова прарасце. 2) __ разу не сумняваўся ў тым, што шчаслівым стану сам, калі шчасце буду прыносіць другім. 3) Гляджу на поле роднае, на рэчку, гай – і магу я __ спяваць пра свой чароўны край. 4) Ці ж __ кніга першай адкрывае для чалавека свет! 5) Сонца далонню __ закрыеш. Адказ: 1,2	куды б ні кінуў зерне складаназалежнага сказа ў спалучэнні са злучальным словам ужываецца часціца ні; 2) Ні разу не сумняваўся ў тым, што шчаслівым стану сам, калі шчасце буду прыносіць другім. → у спалучэнні ні разу са значэннем <i>‘ніколі’</i> ужываецца часціца ні; 3) Гляджу на поле роднае, на рэчку, гай – і не магу я не спяваць пра свой чароўны край. → для надання сцвярджальнага значэння 2-й частцы складаназлучанага сказа пры кожным дзеяслове састаўнога выказніка не магу не спяваць ужываецца часціца не; 4) Ці ж не кніга першай адкрывае для чалавека свет! → для надання сцвярджальнага значэння сказа пытална-клічнага тыпу ужываецца часціца не; 5) Сонца далонню не закрыеш. → для надання адмоўнага значэння ўсяму сказу пры дзеяслове-выказніку ужываецца часціца не	Часціцы не і ні, іх ужыванне і правапіс	беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 46. З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; практ. 23. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 47
А16. Адзначце словазлучэнні, якія адпавядаюць нормам беларускай літаратурнай мовы: 1) у двух метрах ад сцэны; 2) пайсці за малаком; 3) шчодры на ласку; 4) дом на пяць паверхаў; 5) прабачыць сябру. Адказ: 3,4,5	1) <i>за два метры ад сцэны</i> → пры абазначэнні адлегласці ўжываецца сінтаксічная канструкцыя з прыназоўнікам за; 2) <i>пайсці па малако</i> → дзеяслоў са значэннем руху пайсці спалучаецца з назоўнікам у форме вінавальнага склону з прыназоўнікам па, калі мае мэтавае значэнне; 3) <i>шчодры на ласку</i> → характэрная для беларускай мовы сінтаксічная канструкцыя; 4) <i>дом на пяць паверхаў</i> → характэрная для беларускай мовы сінтаксічная канструкцыя; 5) <i>прабачыць сябру</i> → дзеяслоў са значэннем ветлівасці прабачыць ужываецца з назоўнікам у форме давальнага склону	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Словазлучэнне як сінтаксічная адзінка. Асаблівасці кіравання ў беларускай мове	Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 16. З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 8; практ. 55. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 9; С. 242–244

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
A17. Адзначце сказы, у якіх выдзеленае (выдзеленыя) слова (словы) – акалічнасць: 1) Каляднай марознай ноччу кудлатая мяцеліца белай пенай, белай хмарай сцелецца. 2) На вадзе, чакаючы світаньня, дрэмле белы лебедзь – знак пытаньня. 3) У бацькоўскім доме мне заўсёды ўтульна. 4) Рачулка ў тым месцы, дзе плылі купальскія вянкi, нагадвала каляровую стужку. 5) У школьным садзе, які мы ўсім класам садзілі, зацвілі, нарэшце, белыя налівы. Адказ: 1,2,4	1) <i>Каляднай марознай <u>ноччу</u> кудлатая мяцеліца белай пенай, белай хмарай сцелецца.</i> → прыслоўе ноччу, якое адносіцца да дзеяслова-выказніка сцелецца і адказвае на пытанне <i>калі?</i>, з’яўляецца акалічнасцю; 2) <i>На вадзе, <u>чакаючы світаньня</u>, дрэмле белы лебедзь – знак пытаньня.</i> → дзеепрыслоўны зварот чакаючы світаньня, які адносіцца да дзеяслова-выказніка дрэмле і адказвае на пытанне <i>як?</i>, з’яўляецца акалічнасцю; 3) <i>У бацькоўскім доме мне заўсёды <u>ўтульна</u>.</i> → прыслоўе са значэннем стану ўтульна ў безасабовым сказе з’яўляецца выказнікам; 4) <i>Рачулка ў тым месцы, <u>дзе</u> плылі купальскія вянкi, нагадвала каляровую стужку.</i> → прыслоўе дзе, якое звязвае галоўную частку складаназалежнага сказа з даданай азначальнай часткай, адносіцца да дзеяслова-выказніка плылі і адказвае на пытанне <i>дзе?</i>, з’яўляецца акалічнасцю; 5) <i>У школьным садзе, які мы ўсім класам садзілі, зацвілі, <u>нарэшце</u>, белыя налівы.</i> → пабочнае слова нарэшце выражае парадак думак, граматычна не звязана з іншымі словамі ў сказе і не з’яўляецца членам сказа	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Дзейнік і выказнік, спосабы іх выражэння. Даданыя члены сказа. Спосабы выражэння даданых членаў сказа	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; §§ 13, 14, 17. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; §§ 19, 21, 23. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 16, 20. З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 19, 25, 44. Н.М. Гардзей і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; § 15. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; § 16. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 14; практ. 162
A18. Адзначце аднаасастаўныя сказы:	1) <i>Пасля школы <u>вучоба</u> не заканчваецца.</i> →	Сінтаксіс і	Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова:

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
1) Пасля школы вучоба не заканчваецца. 2) Вечна жыві, вечна гучы, беларускае роднае слова! 3) Вада ў Браслаўскіх азёрах чыстая і насычана кіслародам. 4) Хлеб – гэта над усімі багаццямі багацце! 5) Першы помнік Марку Шагалу на тэрыторыі Беларусі адкрылі ў Віцебску ў 1992 годзе. Адказ: 2,5	двухсастаўны сказ: дзейнік выражаны назоўнікам у форме назоўнага склону; выказнік выражаны дзеясловам абвяснага ладу ў форме 3-й асобы адзіночнага ліку; 2) <i>Вечна <u>жыві</u>, вечна <u>гучы</u>, беларускае роднае слова!</i> → аднасастаўны сказ: дзейніка няма (зваротак беларускае роднае слова членам сказа не з’яўляецца); аднародныя выказнікі выражаны дзеясловамі загаднага ладу ў форме 2-й асобы адзіночнага ліку; 3) <i>Вада ў Браслаўскіх азёрах <u>чыстая</u> і <u>насычана</u> кіслародам.</i> → двухсастаўны сказ: дзейнік выражаны назоўнікам у форме назоўнага склону; аднародныя састаўныя іменныя выказнікі выражаны прыметнікам і кароткім дзеепрыметнікам (дзеяслоў-звязка адсутнічае); 4) <i>Хлеб – <u>гэта</u> над усімі багаццямі <u>багацце</u>!</i> → двухсастаўны сказ: дзейнік і выказнік выражаны назоўнікамі ў форме назоўнага склону; 5) <i>Першы помнік Марку Шагалу на тэрыторыі Беларусі <u>адкрылі</u> ў Віцебску ў 1992 годзе.</i> → аднасастаўны сказ: дзейніка няма; выказнік выражаны дзеясловам у форме прошлага часу множнага ліку	пунктуацыя. Культура маўлення. Двухсастаўныя сказы. Аднасастаўныя сказы, іх будова	вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 28. З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 15–19, 27–31. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 11
А19. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску абавязкова ставіцца працяжнік: 1) Беларусь __ чароўны край, пушчы і палеткі, на вясновых паплавах – водарныя кветкі. 2) Нясвіж, Нясвіж, ты __ мой Парыж. 3) Беларускія дзяўчаты __ вачэй не адвесці! 4) Родная мова, безумоўна, __ скарб самы дарагі. 5) Усмешка дзіцяці __ нібы сонечны праменьчык. Адказ: 1,3	1) <i>Беларусь – чароўны <u>край</u>, пушчы і палеткі, на вясновых паплавах – водарныя кветкі.</i> → паміж дзейнікам і выказнікам, выражанымі назоўнікамі ў форме назоўнага склону, абавязкова ставіцца працяжнік; 2) <i>Нясвіж, Нясвіж, <u>ты</u> мой <u>Парыж</u>.</i> → паміж дзейнікам, выражаным займеннікам у форме назоўнага склону, і выказнікам, выражаным назоўнікам у форме назоўнага склону, працяжнік ставіць неабавязкова; 3) <i>Беларускія <u>дзяўчаты</u> – <u>вачэй не адвесці</u>!</i> → паміж дзейнікам, выражаным назоўнікам у	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Працяжнік паміж дзейнікам і выказнікам	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 13. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 20.

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	форме назоўнага склону, і выказнікам, выражаным фразеалагізмам, абавязкова ставіцца працяжнік; 4) <i>Родная мова, безумоўна, <u>скарб</u> самы дарагі.</i> → паміж дзейнікамі і выказнікам, выражанымі назоўнікамі ў форме назоўнага склону, стаіць пабочнае слова безумоўна, таму працяжнік не ставіцца; 5) <i>Усмешка <u>дзіцяці</u> <u>нібы</u> сонечны <u>праменьчык</u>.</i> → паміж дзейнікамі і выказнікам, выражанымі назоўнікамі ў форме назоўнага склону, ёсць параўнальны злучнік нібы, таму працяжнік не ставіцца		В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 12. З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 21
A20. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску трэба паставіць коску: 1) Памочніцамі Ефрасінні Полацкай у шматлікіх пачынаннях сталі яе сёстры: родная Гардзіслава__ды стрыечная Звеніслава. 2) Зіхацяць дзіўнымі ізумрудамі маленькія__вячэрнія зоркі. 3) Крылаты вятрыска то ўзвейваў снег на лясной сцяжынцы__то недзе ў голлейку іграў на скрыпцы. 4) Бялуткай коўдрай ухутаў люты лясы__і палі, і лугі. 5) Не варта словы падзякі__ці проста добрыя словы пакідаць на потым. Адказ: 3,4	1) <i>Памочніцамі Ефрасінні Полацкай у шматлікіх пачынаннях сталі яе <u>сёстры</u>: родная <u>Гардзіслава</u> ды стрыечная <u>Звеніслава</u>.</i> → паміж аднароднымі дзейнікамі, звязанымі пры дапамозе адзіночнага спалучальнага злучніка ды (=і), коска не ставіцца; 2) <i>Зіхацяць дзіўнымі ізумрудамі <u>маленькія</u> <u>вячэрнія</u> зоркі.</i> → паміж неаднароднымі азначэннямі, выражанымі якасным прыметнікам маленькія і адносным прыметнікам вячэрнія, коска не ставіцца; 3) <i>Крылаты вятрыска то <u>ўзвейваў</u> снег на лясной сцяжынцы, то недзе ў голлейку <u>іграў</u> на скрыпцы.</i> → паміж аднароднымі выказнікамі, звязанымі пры дапамозе размеркавальнага злучніка то – то, ставіцца коска; 4) <i>Бялуткай коўдрай ухутаў люты <u>лясы</u>, і <u>палі</u>, і <u>лугі</u>.</i> → паміж аднароднымі дапаўненнямі, звязанымі паўторным спалучальным злучнікам і, ставяцца коскі; 5) <i>Не варта <u>словы</u> падзякі ці проста добрыя <u>словы</u> пакідаць на потым.</i> → паміж аднароднымі дапаўненнямі, звязанымі пры	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з аднароднымі членамі (з абагульняльнымі словамі і без іх)	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 19. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; §§ 26, 27. З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 37–40. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 12; практ. 99, 100, 104

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	дапамозе адзіночнага размеркавальнага злучніка ці , коска не ставіцца		
A21. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску (пропуску) трэба паставіць коску (коскі): - Пасля гулкага ліўню ў лужыне__ нібыта ў ванне__ купаюцца вераб'і. - Кажуць, што толькі чужыя дзеці растуць__ як на дражджах. - Шумлівы лес – падручнік роднай мовы: тут дрэвы__ як назойнікі__ стаяць, а птушкі ўтвараюць дзеясловы – пяюць і свішчуць, ціюкаюць, крычаць. - Яшчэ са старажытных часоў альяс вядомы__ як лекавая расліна. - Мяккія, іскрыстыя і лёгкія__ што пух__ злятаюць з неба навагоднія сняжынкi карагодныя. Адказ: 1,3,5	<i>Пасля гулкага ліўню ў лужыне, нібыта ў ванне, купаюцца вераб'і.</i> → выдзяляецца коскамі параўнальны зварот нібыта ў ванне; нібыта – параўнальны злучнік; <i>Кажуць, што толькі чужыя дзеці растуць як на дражджах.</i> → не аддзяляецца коскай фразеалагізм як на дражджах; <i>Шумлівы лес – падручнік роднай мовы: тут дрэвы, як назойнікі, стаяць, а птушкі ўтвараюць дзеясловы – пяюць і свішчуць, ціюкаюць, крычаць.</i> → выдзяляецца коскамі параўнальны зварот як назойнікі; як – параўнальны злучнік; <i>Яшчэ са старажытных часоў альяс вядомы як лекавая расліна.</i> → не аддзяляецца коскай зварот як лекавая расліна, які мае значэнне 'ў якасці' (альяс і ёсць лекавая расліна); <i>Мяккія, іскрыстыя і лёгкія, што пух, злятаюць з неба навагоднія сняжынкi карагодныя.</i> → выдзяляецца коскамі параўнальны зварот што пух; што – параўнальны злучнік	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з параўнальнымі зваротамі	З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 52, 53. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 15
A22. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску трэба паставіць знак прыпынку: - У самым цэнтры нашай сталіцы знаходзіцца прыгожы і ўтульны куток__ парк імя Янкі Купалы. - Паколькі цана ў слова вялікая, то і гаварыць трэба__ думаючы. - Слухалі вучні легенду пра Нарач__ затаіўшы дыханне. - Акаймаваны залацістым німбам__ пазірае-дзівіцца на свет з нябёсаў маладзік. - Шкадуючы таптаць травы палявыя, кветкі лугавыя, раскрытыя вочкі лотаці__ птушкі	<i>У самым цэнтры нашай сталіцы знаходзіцца прыгожы і ўтульны куток – парк імя Янкі Купалы.</i> → знакам прыпынку (коскай ці працяжнікам) аддзяляецца адасоблены развіты прыдатак парк імя Янкі Купалы, які адносіцца да назойніка куток і стаіць пасля яго; <i>Паколькі цана ў слова вялікая, то і гаварыць трэба думаючы.</i> → коскай не аддзяляецца выражаная адзіночным дзеепрыслоўем акалічнасць думаючы, якая стаіць у канцы сказа і сваім значэннем набліжаецца да прыслоўя спосабу дзеяння	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з адасобленымі членамі	Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 7, 16. З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 46–50. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
лётаюць. Адказ: 1,4,5	(адказвае на пытанне як?); 3) <i>Слухалі вучні легенду пра Нарач затаіўшы дыханне.</i> → коскай не аддзяляецца фразеалагізм затаіўшы дыханне; 4) <i>Акаймаваны залацістым нібам, пазірае-дзівіцца на свет з нябёсаў маладзік.</i> → коскай аддзяляецца адасобленае дапасаванае азначэнне Акаймаваны залацістым нібам, якое стаіць перад паяснёным назоўнікам маладзік і аддзелена ад яго іншымі членамі сказа; 5) <i>Шкадуючы таптаць травы палявыя, кветкі лугавыя, раскрытыя вочкі лотаці, птушкі лётаюць.</i> → коскай аддзяляецца адасобленая акалічнасць Шкадуючы таптаць травы палявыя, кветкі лугавыя, раскрытыя вочкі лотаці, выражаная дзеепрыслоўным зваротам		беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 13
A23. Адзначце сказы, у якіх няма парушэння пунктуацыйных нормаў: 1) Ядро грэцкага арэха па сваёй пажыўнасці перавышае хлеб, амаль, у тры разы. 2) Ужо на палетках (паглядзі ты!) зелянеюць руні аксаміты. 3) У гасцях добра, аднак, дома лепш. 4) Кожнага сучаснага чалавека, на маю думку, павінны хваляваць праблемы экалогіі. 5) Сяброўства, і праўда, даражэйшае за золата. Адказ: 2,4,5	1) <i>Ядро грэцкага арэха па сваёй пажыўнасці перавышае хлеб амаль у тры разы.</i> → часціца амаль коскамі не выдзяляецца; 2) <i>Ужо на палетках (паглядзі ты!) зелянеюць руні аксаміты.</i> → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: сінтаксічная канструкцыя паглядзі ты!, якая па сэнсе не звязана з асноўным зместам сказа, а падаецца як дадатковая заўвага, з'яўляецца ўстаўной; устаўная канструкцыя бярэцца ў дужкі або выдзяляецца працяжнікамі; 3) <i>У гасцях добра, аднак дома лепш.</i> → не аддзяляецца коскай супраціўны злучнік аднак; 4) <i>Кожнага сучаснага чалавека, на маю думку, павінны хваляваць праблемы экалогіі.</i> → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: словазлучэнне на маю думку, якое граматычна не звязана з іншымі словамі ў сказе і ўказвае на крыніцу паведамлення,	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з пабочнымі канструкцыямі	З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 44. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 14

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	з'яўляецца пабочным; пабочнае словазлучэнне выдзяляецца коскамі; 5) <i>Сяброўства, і праўда, даражэйшае за золата.</i> → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: слова праўда, якое граматычна не звязана з іншымі словамі ў сказе, не з'яўляецца членам сказа і паказвае на большую ступень упэўненасці ў выказванні, з'яўляецца пабочным; пабочнае слова выдзяляецца коскамі разам з узмацняльнай часціцай <i>і</i>, якая адносіцца да яго		
A24. Адзначце складаназлучаныя сказы, паміж часткамі якіх трэба паставіць знак прыпынку: 1) Марозна і сонечна. 2) Заірнула ранішняе сонейка ў люстра рачное і рака прачнулася, зазіхацела. 3) Дуб урастае глыбока ў зямліцу-глебу а кронаю высока ён цягнецца да неба. 4) Няшмат сяброў я нажыў затое ніхто з іх не страчаны. 5) Хутка зноў пух старых падушак стануць вымятаць са сваіх домікаў шпакі і буслы будуць дружна ладзіць буслянкі. Адказ: 2,3,4	1) <i>Марозна і сонечна.</i> → паміж часткамі складаназлучанага сказа, якія з'яўляюцца безасабовымі, перад адзіночным спалучальным злучнікам <i>і</i> коска не ставіцца; 2) <i>Заірнула ранішняе сонейка ў люстра рачное – і рака прачнулася, зазіхацела.</i> → паміж часткамі складаназлучанага сказа, звязанымі спалучальным злучнікам <i>і</i>, ставіцца працяжнік, бо другая частка сказа змяшчае вынік таго, пра што гаворыцца ў першай; 3) <i>Дуб урастае глыбока ў зямліцу-глебу, а кронаю высока ён цягнецца да неба.</i> → паміж часткамі складаназлучанага сказа з супраціўнымі сэнсавымі адносінамі перад супраціўным злучнікам <i>а</i> ставіцца коска; 4) <i>Няшмат сяброў я нажыў, затое ніхто з іх не страчаны.</i> → паміж часткамі складаназлучанага сказа з супраціўнымі сэнсавымі адносінамі перад супраціўным злучнікам затое ставіцца коска; 5) <i>Хутка зноў пух старых падушак стануць вымятаць са сваіх домікаў шпакі і буслы будуць дружна ладзіць буслянкі.</i> → паміж часткамі складаназлучанага сказа са спалучальнымі сэнсавымі адносінамі перад	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў складаназлучаных сказах	Н.М. Гардзей і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 6–11. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 10–14. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 16

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
A25. Адзначце складаназалежныя сказы, у якіх на месцы пропуску (пропуску) трэба паставіць знак (знакі) прыпынку: 1) У Брэсце ёсць вельмі цікавы музей, які называецца «Выратаваныя мастацкія каштоўнасці» і які быў адкрыты ў 1989 годзе. 2) Заўважыў правільна народ, што калі зробіш сёння, то заўтра як знойдзеш. 3) Стаіць, выглядаючы з жыта, як зорачка-знічка, што ўпала здалёк палеткаў краса – васілёк. 4) Люблю рамонкаў жоўценькія тварыкі, якія так падобны і да сонейка, і да ліхтарыкаў. 5) Калі вечарам адчуваецца стома дзень пражыты з толкам. Адказ: 3,4,5	адзіночным спалучальным злучнікам <i>і</i> коска не ставіцца, бо ў першай частцы ёсць агульныя для абедзвюх частак словы Хутка зноў 1) У Брэсце ёсць вельмі цікавы музей, які называецца «Выратаваныя мастацкія каштоўнасці» і які быў адкрыты ў 1989 годзе. → сказ з двума даданымі азначальнымі часткамі, якія паясняюць у галоўнай дзейнік музей, адказваюць на адно і тое ж пытанне які? і з'яўляюцца аднароднымі; паміж аднароднымі даданымі часткамі, звязанымі адзіночным спалучальным злучнікам <i>і</i>, знак прыпынку ставіць не трэба; 2) Заўважыў правільна народ, што калі зробіш сёння, то заўтра як знойдзеш. → складаназалежны сказ з двума даданымі часткамі, дзе паміж падпарадкавальнымі злучнікамі што і калі, якія стаяць побач, знак прыпынку ставіць не трэба, бо ёсць другая частка то парнага злучніка калі – то; 3) Стаіць, выглядаючы з жыта, як зорачка-знічка, што ўпала здалёк, палеткаў краса – васілёк. → складаназалежны сказ, у якім даданая азначальная частка, якая стаіць у сярэдзіне галоўнай і звязана з ёй пры дапамозе злучальнага слова што, выдзяляецца коскамі; 4) Люблю рамонкаў жоўценькія тварыкі, якія так падобны і да сонейка, і да ліхтарыкаў. → у складаназалежным сказе даданая азначальная частка, якая стаіць пасля галоўнай і звязана з ёй пры дапамозе злучальнага слова якія, аддзяляецца коскай; 5) Калі вечарам адчуваецца стома, дзень	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў складаназалежных сказах	Н.М. Гардзеі і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 13–21, 23, 24. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 15–24. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 17

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	<i>пражыты з толкам.</i> → у складана залежным сказе даданая акалічнасная частка, якая стаіць перад галоўнай і звязана з ёй пры дапамозе падпарадкавальнага злучніка калі , аддзяляецца коскай		
A26. Адзначце бяззлучнікавыя складаныя сказы, у якіх на месцы пропуску трэба паставіць двукроп'е: 1) Дзівосны сон сасонцы сніцца перад світаннем на зары__ ў срэбны бубен б'юць сініцы, на флейтах свішчуць снегіры. 2) Жнівеньскае поле пахне хлебам__ са жнівеньскага неба ноччу зорны дождж ідзе. 3) Зірнуў услед цягніку і падумаў__ дарэмна хуткія цягнікі мінаюць малыя паўстанкі. 4) Нездарма пры будаўніцтве хат бярэны перакладваюць мохам__ мох, дзякуючы сваім антысептычным якасцям, беражэ іх ад псавання. 5) Загучыць народная песня__ хораша на сэрцы. Адказ: 1,3,4	1) <i>Дзівосны сон сасонцы сніцца перад світаннем на зары: у срэбны бубен б'юць сініцы, на флейтах свішчуць снегіры.</i> → паміж першай часткай і наступнымі дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца двукроп'е, бо другая і трэцяя часткі раскрываюць, удакладняюць змест першай; паміж першай часткай і наступнымі дзвюма часткамі можна ўставіць словы а іменна; 2) <i>Жнівеньскае поле пахне хлебам, са жнівеньскага неба ноччу зорны дождж ідзе.</i> → паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца коска, бо ў іх выражаюцца адносіны адначасовасці з'яў; паміж часткамі можна ўставіць спалучальныя злучнікі і, ды (= і); 3) <i>Зірнуў услед цягніку і падумаў: дарэмна хуткія цягнікі мінаюць малыя паўстанкі.</i> → паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца двукроп'е, бо другая частка дапаўняе першую, развіваючы дзеяслоў-выказнік падумаў; паміж часткамі можна ўставіць злучнік што; 4) <i>Нездарма пры будаўніцтве хат бярэны перакладваюць мохам: мох, дзякуючы сваім антысептычным якасцям, беражэ іх ад псавання.</i> → паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца двукроп'е, бо ў другой частцы ўказваецца прычына таго, пра што гаворыцца ў першай; паміж часткамі можна ўставіць злучнікі бо, таму што; 5) <i>Загучыць народная песня – хораша на</i>	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў бяззлучнікавых складаных сказах	Н.М. Гардзей і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 26–29. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 25–29. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 18

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	сэрцы. → паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца працяжнік, бо першая частка паказвае на ўмову таго, пра што гаворыцца ў другой частцы; у пачатку першай часткі можна паставіць злучнік калі		
A27. Адзначце варыянт адказу, дзе ўказана лічба, на месцы якой у сказе не трэба ставіць знак прыпынку: У першую студзенскую ноч мяцеліца спачатку заслала беласнежнай коўдрай двары, сады, вуліцы₁ а пасля яна старанна выбеліла неба, і₂ калі зранку людзі павыходзілі з хат₃ то многім здалася адно і тое ж₄ яны трапілі на іншую планету₅ называецца якая Чараўніцай. 1) 1; 2) 2; 3) 3; 4) 4; 5) 5. Адказ: 2	I¹⁾ У першую студзенскую ноч мяцеліца спачатку заслала беласнежнай коўдрай двары, сады, вуліцы, 2) а пасля яна старанна выбеліла неба, II і 3) калі зранку людзі павыходзілі з хат, 4) то многім здалася адно і тое ж: III 5) яны трапілі на іншую планету, 6) называецца якая Чараўніцай. → складаны сказ з рознымі відамі сувязі, у якім: 1) у сэнсавай частцы I паміж граматычнымі часткамі з супраціўнымі адносінамі 1 і 2 перад супраціўным злучнікам а ставіцца коска; 2) у сэнсавай частцы II пасля злучніка і не трэба ставіць знак прыпынку, бо ёсць другая частка то парнага злучніка калі – то; 3) у сэнсавай частцы II пасля даданай акалічнаснай часткі 3, якая стаіць перад галоўнай часткай 4, ставіцца коска; 4) паміж дзвюма сэнсавымі часткамі II і III, звязанымі бяззлучнікавай сувяззю, ставіцца двукроп'е, бо частка III раскрывае, удакладняе змест часткі II; паміж часткамі можна ўставіць словы а іменна; 5) у сэнсавай частцы III даданая азначальная частка 6, якая стаіць пасля галоўнай часткі 5, аддзяляецца коскай	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў складаных сказах з рознымі відамі сувязі частак	Н.М. Гардзей і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 31, 32. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 30, 31. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 19

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
A28. Адзначце сцверджанне, якое адпавядае сказу з простаю моваю: <i>«Фіялка была любімай кветкай Шэкспіра, Тургенева, Гётэ» – пачала я дзяліцца прачытаным з сястрой.</i> 1) у сказе адсутнічае двукроп'е; 2) у сказе адсутнічае кропка; 3) у сказе адсутнічае коска; 4) простая мова няправільна заключана ў двукоссе; 5) у сказе пастаўлены ўсе неабходныя знакі прыпынку. Адказ: 3	<i>«Фіялка была любімай кветкай Шэкспіра, Тургенева, Гётэ», – пачала я дзяліцца прачытаным з сястрой.</i> → сказу адпавядае сцверджанне пад нумарам 3: 1) сказ з простаю моваю, у якім словы аўтара стаяць пасля простаю мовы, што з'яўляецца апавядальным сказам; пасля простаю мовы трэба паставіць коску	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з простаю моваю	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 23. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 30. Н.М. Гардзей і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 35, 36. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; § 32. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 21
Тэкст да заданняў A29, A30, B1–B6 (1) <i>Наколькі я патрабавальны да выбару слоў у час размовы або пісьма, колькі ўважлівы?</i> (2) <i>Ці задавалі вы сабе такое пытанне?</i> (3) <i>Яно важнае, бо слова – гэта нешта значна большае, чым знак, чым сімвал.</i> (4) <i>Слова мае вялікую сілу!</i> (5) <i>Кожнае слова напоўнена значэннем (часта не адным), кожнае дзеліцца не толькі з тым, хто слухае, але і з тым, хто гаворыць, сілай заключанага ў ім значэння.</i> (6) <i>І вось тут асцярожна: вельмі небяспечна часта паўтараць ды і ўвогуле ўжываць у маўленні непрыемныя, напышлівыя, суровыя словы, каб не захаваць іх назаўжды ў сваёй <u>свядомасці</u>.</i> (7) <i>Перад тым як нешта <u>сказаць</u>, добра падумаць.</i> (8) <i>Выбар для ўзаемаадносін мілагучных, шчырых, далікатных слоў – самы першы і важны крок.</i> 9) <i>Пазбягайце неапраўдана гукавых слоў, гаварыце так, каб <u>нікога</u> не пакрыўдзіць.</i> (10) <i>Знаходзьце словы, якія дазваляць пачуць і зразумець вас, дапамогуць абмеркаваць любую сітуацыю, рашыць любую праблему.</i> (11) <i>Словы, якія стымулююць каго-небудзь да ажыццяўлення мары і за якія хтосьці вам будзе ўдзячны.</i> (12) <i>Пастаянна падбіраць правільныя словы нялёгка, асабліва спачатку.</i> (13) <i>Але з часам прыходзіць уменне, яно перарастае ў навык і нават у нешта большае – у патрэбную неабходнасць.</i> (14) <i>У неабходнасць штотраз казаць самому сабе: «Сёння я думаў і гаварыў настолькі хараша, што змог дапамагчы</i>			

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
чалавеку!» A29. Адзначце правільнае сцверджанне ў дачыненні да тэксту: 1) тэкст мастацкага стылю; 2) тэкст афіцыйнага стылю; 3) тэкст навуковага стылю; 4) тэкст гутарковага стылю; 5) тэкст публіцыстычнага стылю. Адказ: 5	тэксту адпавядае сцверджанне пад нумарам 5: тэкст публіцыстычнага стылю, таму што: 1) адрасат тэксту з'яўляецца масавым; 2) асноўная задача аўтара тэксту – паведаміць інфармацыю і ўздзейнічаць на думкі чытача, выклікаючы пэўны водгук; 3) матэрыял пададзены лаканічна, даходліва; характэрныя яму ацэначнасць і вобразнасць тлумачацца тым, што аўтар, перадаючы інфармацыю, выражае да яе сваё стаўленне; 4) у тэксце ўжыты эпітэты (<i>напышлівыя, суровыя</i> словы; <i>мілагучных, шчырых, далікатных</i> слоў), метафары (<i>кожнае (слова) дзеліцца сілай заключанага ў ім значэння; уменне перарастае ў навук</i>), пыталыныя і клічныя сказы (<i>Ці задавалі вы сабе такое пытанне?; Слова мае вялікую сілу!</i>), сказ з простаю мовай (<i>У неабходнасць шторааз казаць самому сабе: «Сёння я думаў і гаварыў настолькі хораша, што змог дапамагчы <u>чалавеку!</u>»</i>) і іншыя моўныя сродкі, характэрныя для публіцыстычных жанраў	Маўленне. Тэкст. Стылістыка. Функцыянальныя стылі маўлення	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 11. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; §§ 3, 4. В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 11. В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 13, 57. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 2. З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 3, 10, 11, 33. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання.

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			Мінск: НІА, 2019; § 7. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 4–8
А30. У адным са сказаў 6–9 тэксту знайдзіце лексічную памылку (няправільна ўжытае па значэнні слова). З прапанаваных слоў адзначце тое, якое павінна быць ужыта ў адным са сказаў 6–9 : 1) бяспечна; 2) далікатэсных; 3) першасны; 4) гучных; 5) крыўдаваць. Адказ: 4	1) <i>гучных</i> → у 9-м сказе тэксту замест слова гукавых (<i>гукавы</i> – ‘які мае адносіны да гука’: <i>гукавы склад слова</i>) павінна быць ужыта слова гучных (<i>гучны</i> – у значэнні ‘напышлівы, многаабяцаючы’): <i>гучных слоў</i>	Лексіка. Фразеалогія. Культура маўлення. Паранімы	Н.М. Гардзей і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; С. 38. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 21
В1. Знайдзіце ў 13-м сказе тэксту немэтазгодна (збытоўна) выкарыстанае слова, якое парушае правільнасць маўлення. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно пададзена ў 13-м сказе. Адказ: патрэбную	1) <i>патрэбную</i> → ужытае ў 13-м сказе тэксту слова неабходнасць мае значэнне ‘ <i>патрэба ў кім-небудзь, чым-небудзь</i> ’, таму слова патрэбную ў прапанаваным сказе збытоўнае	Маўленне. Тэкст. Стылістыка. Культура вуснага і пісьмовага маўлення. Нормы сучаснай беларускай літаратурнай мовы	Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 1. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 2
В2. Знайдзіце ў 3-м сказе тэксту часціцу і запішыце яе. Адказ: гэта	1) <i>гэта</i> → у 3-м сказе тэксту ўжыта ўказальная часціца гэта	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Службовыя часціны мовы	Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 43, 44. З.І. Бадзевіч і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 4. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 45
В3. Запішыце падкрэслены ў 6-м сказе тэксту назоўнік у форме творнага склону адзіночнага ліку. Адказ: <i>свядомасцю</i>	1) <i>свядомасцю</i> → назоўнік 3-га скланення жаночага роду з асновай на мяккі зычны гук у форме творнага склону адзіночнага ліку мае канчатак -ю	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Назоўнікі 3-га скланення, правапіс іх склонавых канчаткаў	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 19. .М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 29
В4. Ад назоўніка, падкрэсленага ў 14-м сказе тэксту, утварыце прыметнік пры дапамозе суфікса -н- . Запішыце гэты прыметнік у форме назоўнага склону адзіночнага ліку мужчынскага роду. Адказ: чалавечны	1) <i>чалавечны</i> → ад назоўніка чалавек пры дапамозе суфікса -н- утвараецца прыметнік чалавечны	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Утварэнне і правапіс прыметнікаў	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 37, 40. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 25
В5. Запішыце падкрэслены ў 9-м сказе тэксту займеннік у пачатковай форме. Адказ: ніхто	1) <i>ніхто</i> → пачатковая форма (назоўны склон) адмоўнага займенніка нікога – ніхто	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Пачатковая форма займеннікаў	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 50, 53. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 35

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
В6. Ад асновы дзеяслова, падкрэсленага ў 7-м сказе тэксту, утварыце поўны дзеепрыметнік залежнага стану і запішыце яго ў форме адзіночнага ліку мужчынскага роду. Адказ: сказаны	1) <i>сказаны</i> → ад асновы неазначальнай формы дзеяслова закончанага трывання сказаць з дапамогай суфікса -н- утвараецца поўны дзеепрыметнік залежнага стану прошлага часу сказаны	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Дзеепрыметнікі незалежнага і залежнага стану, іх утварэнне і правапіс	Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 8–10. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 40
В7. З двух прапанаваных у дужках слоў вызначце тое, што адпавядае сэнсу сказа. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно павінна быць ужыта ў сказе: <i>Не першы дзень у лесе (бытавала, панавала) нязвыклая цішыня: птушкі, якія яшчэ нядаўна радавалі нас вясёлымі спевамі, цяпер былі заняты пошукам ежы для сваіх неапераных птушанят.</i> Адказ: панавала	1) <i>панавала</i> → сэнсу сказа адпавядае слова панавала , якое мае значэнне ‘ахоплівала, напаўняла сабой усё’: <i>панавала цішыня</i> ; 2) значэнне слова бытавала – ‘існавала, мела месца’: <i>бытавала легенда</i>	Лексіка. Фразеалогія. Культура маўлення. Слова, яго лексічнае значэнне	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 13. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 22. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 20
В8. Устаноўце адпаведнасць паміж словамі ў левым слупку і іх характарыстыкамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.			
А. Завязь. Б. Баскетбольны. В. Адхіленне. Г. Схіленне.		1. Слова, у якім ёсць зычны гук [д]. 2. Слова, у якім ёсць зычны гук [м]. 3. Слова, у якім ёсць зычны гук [с]. 4. Слова, у якім ёсць зычны гук [з]. 5. Слова, у якім націск падае на другі склад.	

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
Адказ: АЗБ1В2Г5	1) <i>за́вязь</i> – слова, у якім ёсць зычны гук [с']: [за́в'ас']; 2) <i>баскетбо́льны</i> – слова, у якім ёсць зычны гук [д]: [баск'э́дбо́л'ны]; 3) <i>адхі́ленне</i> – слова, у якім ёсць зычны гук [м]: [амх'і́л'э́н'н'э]; 4) <i>схі́ленне</i> – слова, у якім націск падае на другі склад: [сх'і́л'э́н'н'э]	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Вымаўленне зычных гукаў, спалучэнняў зычных гукаў. Склад і націск	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 1, 3. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; §§ 13, 15. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; С. 263–267. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 13, 14, 16
В9. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.			
А. Браць да галавы. Б. Брацца за гуж. В. Трэба думаць. Г. Галава ідзе кругам.		1. Мае значэнне <i>‘многа думаць пра што-небудзь, непакаячыся і хвалюючыся’</i> . 2. Мае значэнне <i>‘нездагадлівы, няўважлівы, рассеяны чалавек’</i> . 3. Мае значэнне <i>‘пачынаць якую-небудзь справу’</i> . 4. Па значэнні адпавядае фразеалагізму <i>галава ходырам ходзіць</i> . 5. Ужываецца ў значэнні пабочнай канструкцыі.	

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік		
Адказ: А1Б3В5Г4	1) браць да галавы → мае значэнне ‘многа думаць пра што-небудзь, непакоячыся і хвалюючыся’; 2) брацца за гуж → мае значэнне ‘пачынаць якую-небудзь справу’; 3) трэба думаць → ужываецца ў значэнні пабочнай канструкцыі (Заўтра або паслязаўтра, трэба думаць, прыляцяць птушкі.); 4) галава ідзе кругам → па значэнні (‘што-небудзь страціў здольнасць разважаць ад мноства клопатаў, дум, ад стомленасці’) адпавядае фразеалагізму галава ходырам ходзіць (‘што-небудзь страціў здольнасць разважаць ад мноства клопатаў, дум, ад стомленасці’)	Лексіка. Фразеалогія. Культура маўлення. Фразеалагізмы, іх роля ў маўленні	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 22. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 32. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 22		
В10. Вызначце спосаб утварэння прыведзеных слоў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.					
<table><tr><td>А. Як-небудзь. Б. Даследчык. В. Прыбярэжны. Г. Пераказ.</td><td>1. Прыставачна-суфіксальны. 2. Бясуфіксны. 3. Прыставачны. 4. Постфіксальны. 5. Суфіксальны.</td></tr></table>		А. Як-небудзь. Б. Даследчык. В. Прыбярэжны. Г. Пераказ.	1. Прыставачна-суфіксальны. 2. Бясуфіксны. 3. Прыставачны. 4. Постфіксальны. 5. Суфіксальны.		
А. Як-небудзь. Б. Даследчык. В. Прыбярэжны. Г. Пераказ.	1. Прыставачна-суфіксальны. 2. Бясуфіксны. 3. Прыставачны. 4. Постфіксальны. 5. Суфіксальны.				
Адказ: А4Б5В1Г2	1) як-небудзь → слова ўтворана постфіксальным спосабам: як + постфікс -небудзь ; 2) даследчык → слова ўтворана суфіксальным спосабам: даслед/ава/- (ць) + суфікс -чык ; 3) прыбярэжны → слова ўтворана прыставачна-суфіксальным спосабам: бераг- + прыстаўка пры- і суфікс -н ; 4) пераказ → слова ўтворана бясуфіксным спосабам: пераказ/а/- (ць) + Ø (нулявы суфікс)	Марфемная будова слова. Словаўтварэнне і арфаграфія. Культура маўлення. Асноўныя спосабы ўтварэння слоў	В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 31, 32. В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 24, 36. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа		

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 23. Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 25